

Opinie

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

Stop met gaten dichten, laat de dijk maar doorbreken

Onderwijsblog Scholen doen van alles om de gevolgen van het lerarentekort te beperken, ziet *Erik Meester*. Maar dat is op lange termijn niet vol te houden.

🕒 14 oktober 2021 om 17:54 🕒 Leestijd 3 minuten

Openbare Daltonschool Nellestein in Amsterdam Zuidoost.

Foto Olivier Middendorp 📷

Als lerarenopleider en voormalig leraar was het voor mij een leuk en vooral leerz uitje: een aantal dagen lesgeven aan groep 3. Zou ik vaker moeten doen. De achtergrond van dit uitje was helaas minder leuk. De invalpool, zeg maar de groep leraren die voor een (groep) scholenstichting(en) waar nodig klaar staat om in te vallen voor vaste leraren, was in september al leeg. Navraag leert dat dit op heel veel plaatsen in het land het geval is. En de wintermaanden zijn nog niet eens begonnen.

Dat er momenteel sprake is van een lerarentekort, alhoewel dit tekort per regio nog wat verschilt, is ondertussen gelukkig [aardig bekend](#). Over de mogelijke oorzaken en oplossingen is ook al [het nodige geschreven](#). Minder bekend is dat [‘de 8,5 miljard van Slob’](#) het lerarentekort in de praktijk enkel [heeft verergerd](#); veel scholen geven met dat incidentele en niet-geoordeelde geld zittende leraren tijdelijke uitbreiding op hun werktijdfactor. Bijvoorbeeld om aan curriculumontwikkelingen te werken of leerlingen extra ondersteuning te bieden.

Onderzoek (en gezond verstand) wijst uit dat elke zinvolle interventie om eventuele leervertragingen te verhelpen een goed opgeleide leraar vereist, dat kun je niet aan amateurs overlaten. Resultaat is een enorme en plotselinge expansie van fte's (fulltime-equivalent - omvang van een arbeidsbetrekking) op een arbeidsmarkt met reeds bestaande tekorten, tekorten die de komende jaren naar verwachting ook nog eens [flink zullen toenemen](#).

Vierdaagse schoolweek

Als dat tekort nu al zo erg is, waarom merken we daar dan nog niet zoveel van? Ten eerste: in sommige regio's, bijvoorbeeld de Randstad, merken mensen het wel degelijk: er worden steeds vaker klassen [naar huis gestuurd](#), sommige scholen(stichtingen) denken of werken al aan [een vierdaagse schoolweek](#). Ten tweede: er wordt massaal ingedikt. Dat wil zeggen dat scholen heel ver gaan, natuurlijk vanuit de beste intenties, om klassen niet naar huis te sturen. Ik denk dat scholen daarmee moeten stoppen, omdat dit de ernst van het probleem verhult en op

Erik Meester is docent en onderwijsontwikkelaar bij de opleiding Pedagogische Wetenschappen voor Primair Onderwijs (PWPO) aan de Radboud Universiteit in Nijmegen.

lange termijn meer schade aan leerlingen zal berokkenen dan nu op korte termijn wordt voorkomen.

Lees ook deze reportage:

Van doemscenario tot realiteit: kwart van basisscholen kan vacatures niet vullen

Wat doen scholen dan, om hun leerlingen en ouders niet teleur te stellen? Er worden klassen samengevoegd. Er worden stagiaires, zonder toezicht, voor de groep gezet. Of klassenassistenten en anderszins onbevoegden. Leraren die vaak met veel moeite een dag hebben vrijgemaakt om aan hun (master)opleiding te werken mogen die dag weer inleveren. Schoolleiders die zich al veel te lang uit de naad werken om de school door alle lockdowns en continu (op het laatste moment) veranderende maatregelen te loodsen, vallen soms noodgedwongen zelf in.

Het komt hier op neer: onderwijsprofessionals zien steeds meer gaten in de dijk ontstaan en stoppen er eergetrouw elke keer weer een vinger in. Ondertussen is het gevolg dat de kwaliteit van het onderwijs nog verder achteruit holt, de ontwikkeling van schoolteams stagneert en de werksituatie mentaal steeds ongezonder wordt.

Houtje-touwtje oplossing

Een bijkomend probleem is dat het lerarentekort voor veel mensen (inclusief politici) buiten het onderwijs heel abstract blijft. De kinderen mochten vanochtend toch gewoon weer binnenkomen, de kwaliteit van onderwijs is voor een leek (die al anderhalf jaar niet de school binnen mag), zeker op lange termijn, erg lastig in te schatten. Mijn suggestie is dus dat scholen, in het belang van ons land op lange termijn, stoppen met het brengen van deze offers.

Natuurlijk kun je in een noodgeval eens bijspringen, een houtje-touwtje oplossing bedenken, maar dit noodgeval duurt nu al veel te lang en gaat ook nog heel lang duren. Het zal op korte termijn even pijn doen. Maar mijn hoop is dat we (1) hiermee voorkomen dat er straks [nog meer mensen het onderwijs verlaten](#) doordat zij gedemotiveerd, of erger, overspannen raken en (2) hiermee een meer passend urgentiebesef in het land zullen creëren dat nodig is om de problemen in het onderwijs eindelijk eens structureel aan te gaan pakken.

Lees ook het Commentaar:

Een structurele oplossing voor het lerarentekort

Misschien heb ik het mis, maar ik vind het onverteerbaar dat we als een van de rijkste landen ter wereld en als kenniseconomie niet in staat blijken om ons publieke onderwijs op orde te brengen en te houden. Hierdoor zullen we op termijn namelijk niet alleen moeten inleveren op onze welvaart maar ook op de eerlijke kansen die we onze nieuwe generatie kunnen geven. [Privéscholen staan namelijk te trappelen](#) om het werk van de publieke scholen over te nemen, maar daarvoor zullen enkel de rijkere mensen kunnen betalen. Laat de dijk maar doorbreken, misschien gebeurt er dan wel wat.